

TIDLIG INNSATS

Grane kommune

Forvaltningsrevisjon

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Grane kommunes kontrollutvalg i perioden feb 2025 til des 2025.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Inderøy, 05.12.25

Eirik Gran Seim

Oppdragsansvarlig revisor

Anna Ølnes

Prosjektmedarbeider

Rm Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

SAMMENDRAG

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført på oppdrag fra kontrollutvalget i Grane kommune, med tema *Tidlig innsats i barnehage og skole*. Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om barn og unge med særlig behov mottar tidlig innsats i henhold til utvalgte bestemmelser i regelverket på området.

Forvaltningsrevisjonen viser at Grane kommune har etablert rutiner og systemer i både skole og barnehage for å avdekke lærings- og utviklingsutfordringer. Kommunen har dermed et rammeverk som støtter tidlig innsats. Dokumentasjonen av kartlegginger, tiltak og evalueringer er likevel begrenset. Dette gjør det vanskelig å sikre etterprøvbarehet og kontinuitet i oppfølgingen. Kriteriene vurderes derfor som delvis oppfylt.

Kommunen har igangsatt flere tiltak for å styrke det tverrfaglige samarbeidet, særlig gjennom BTI-prosjektet. Det er etablert strukturer som BTI-team, handlingsveileder og stafettlogg, og helsetjenestene har faste ordninger for oppfølging. Samarbeidet er likevel ikke fullt ut formalisert, og faste møtefora der alle tjenester deltar, mangler. Barnevernet har tilgjengelige tjenester, men ingen faste møtepunkter med skole og barnehage.

Samlet vurderes samarbeidet om tidlig innsats som delvis tilfredsstillende. Kommunen har kommet langt, men mangler enkelte formelle avklaringer og felles strukturer. Det pågående BTI-arbeidet gir et godt utgangspunkt for videre utvikling.

Kommunen bør:

- Sørge for at dokumentasjon fra kartlegginger av barn med læringsutfordringer i grunnskole og barnehage, samt tiltak og evalueringer av tiltakene, er tilgjengelig
- Sørge for å ha en samlet oversikt over barn det er bekymring for i grunnskolen
- Vurdere behov for faste tverrfaglige møtefora der skole, barnehage, PPT og barnevern deltar
- Sikre formalisering av samarbeid med PPT

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	6
1.1 Bestilling	6
1.2 Problemstillinger	6
1.3 Om temaet	7
1.4 Metode	10
1.5 Uttalelse om rapport	12
2 Kartlegging og tiltak	13
2.1 Problemstilling	13
2.2 Revisjonskriterier	13
2.3 Funn	13
2.4 Revisors vurdering.....	17
2.5 Konklusjon.....	19
3 Tverrfaglig samarbeid	20
3.1 Problemstilling	20
3.2 Revisjonskriterier	20
3.3 Funn	21
3.4 Vurdering.....	27
3.5 Konklusjon.....	29
4 Anbefalinger	30
Kilder	31
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	32
Vedlegg 2 – Årshjul for vurdering	37

Figurer

Figur 1. Behov barn og familier kan ha for å kontakte ulike tjenester og personer	8
Figur 2. Organisasjonskart Grane kommune. Kilde: Grane kommune.	10
Figur 3. Samarbeidsrutiner mellom Skole/barnehage og PPT Vefsn-regionen. Kilde: PPT Vefsn-regionen	23

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Grane kommune bestilte den 22.01.25 sak 01/25 en forvaltningsrevisjon med tema Tidlig innsats i barnehage og skole. Bestillingen er basert på plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028.

Bestillingen fokuserer på **samarbeidet om tidlig innsats mellom grunnskole, barnehage, PPT, barnevern og helsestasjon**. I tillegg er blant annet **system for kartlegging av barn og unge** med læringsutfordringer en del av saksutredningen, sak 01/25.

Kontrollutvalget vedtok revisors forslag til prosjektplan 19.03.25 sak 15/25, og bad samtidig om en nedskalert prosjektplan med mindre timeforbruk. Nedskalert prosjektplan ble ettersendt til kontrollutvalgssekretær, og godkjent via epost av kontrollutvalgsmedlemmene pr 27.03.25.

1.2 Problemstillinger

1. Har grunnskolen og barnehagene i kommunen tilfredsstillende system og rutiner for å avdekke barn og unges lærings- eller utviklingsutfordringer? Herunder blant annet:
 - a. Kartlegging av barnas utvikling
 - b. Tiltak overfor det enkelte barn
 - c. Evaluering av tiltak
2. Er det et tilfredsstillende samarbeid mellom skole og barnehage samt PPT, helsestasjon og barnevern om tidlig innsats for barn med særskilte behov? Herunder blant annet:
 - a. Formalisering av ansvarsfordelingen mellom de ulike tjenestene
 - b. Koordinering av arbeidsoppgaver
 - c. PPTs veiledning til skolen innen systemrettet arbeid
 - d. Barnevernets samarbeid med barnehager og grunnskole om samordning av tjenester
 - e. Helsestasjonens samarbeid med barnehagene om avdekking og tiltak overfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer
 - f. Skolehelsetjenestens samarbeid med grunnskolen om avdekking og tiltak overfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer

PPTs samarbeid med skolen vil bli omtalt under begge problemstillingene, men med ulikt fokus. Under problemstilling 1 handler samarbeidet om kartlegging og tiltak rettet mot enkeltelever, innen rammen av ordinær tilpasset opplæring. Vurderinger av enkeltsaker, eller individuelle beslutninger knyttet til enkeltbarn, herunder individuelt tilrettelagt opplæring omfattes ikke. Under problemstilling 2 omfatter samarbeidet den systemrettede innsatsen, der PPT gir veiledning til skolen innen, for eksempel klasseledelse eller klassemiljø.

1.3 Om temaet

Tidlig innsats handler om å gi hjelp så tidlig som mulig i et menneskes liv, enten vanskene oppstår i førskolealder eller senere i livet¹. I tidlig innsats ligger det også en målsetting om et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehager og skoler arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak. Tidlig innsats innebærer også bidrag fra helsestasjon og barnevern, for å oppdage utfordringer hos barn og familier tidlig, samt sørge for at nødvendige tiltak settes inn for å forebygge videre problemer. Tidlig innsats krever at de ovennevnte tjenestene har en god dialog og deler relevant informasjon på en måte som ivaretar barnets beste.

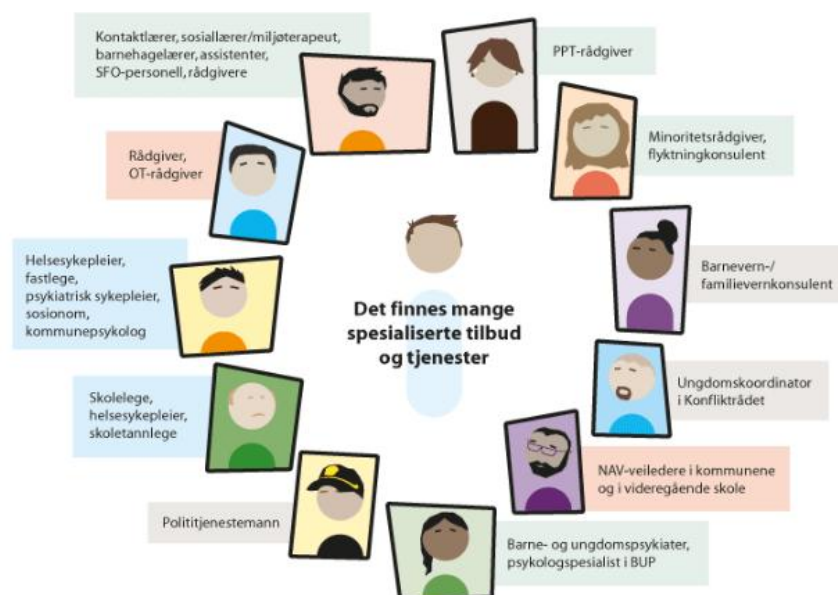
Tilpasset opplæring gjelder for alle elever og betyr at opplæringen skal tilrettelegges med varierte vurderingsformer, læringsressurser, læringsarenaer og læringsaktiviteter slik at alle elever får best mulig utbytte av opplæringen².

I melding til Stortinget skriver regjeringen at de vil at alle barn og unge skal bli sett og få den hjelpen de trenger når de trenger den, noe som innebærer at kompetansen bør være så nær barna som mulig. Regjeringen ønsker å bygge et lag rundt barn som blant annet inkluderer lærere, spesialpedagogiske ressurser, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) (tidligere kalt spesialundervisning) er opplæring som gjennomføres på grunnlag av sakkyndig vurdering av den enkelte elev utført av PPT, samt vedtak fra kommunen. Individuelt tilrettelagt opplæring gjennomføres for de elevene som trenger det for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og hvor ordinær tilpasset opplæring ikke er tilstrekkelig.

¹ Statped sin hjemmeside, hentet fra: <https://www.statped.no/temaer/tidlig-innsats/>

² Utdanningsdirektoratet sin hjemmeside, hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/>

Figur 1. Behov barn og familier kan ha for å kontakte ulike tjenester og personer. Kilde: Melding til Stortinget 6 (2019-2020)

Regjeringen understreker i Stortingsmeldingen at det er i kommunene det viktigste arbeidet skjer, og godt tverrfaglig samarbeid handler om ulike fagmiljøer som arbeider sammen og ser tilbudene til barn og unge i sammenheng. Regjeringen har fremhevet følgende mål for tverrfaglig samarbeid:

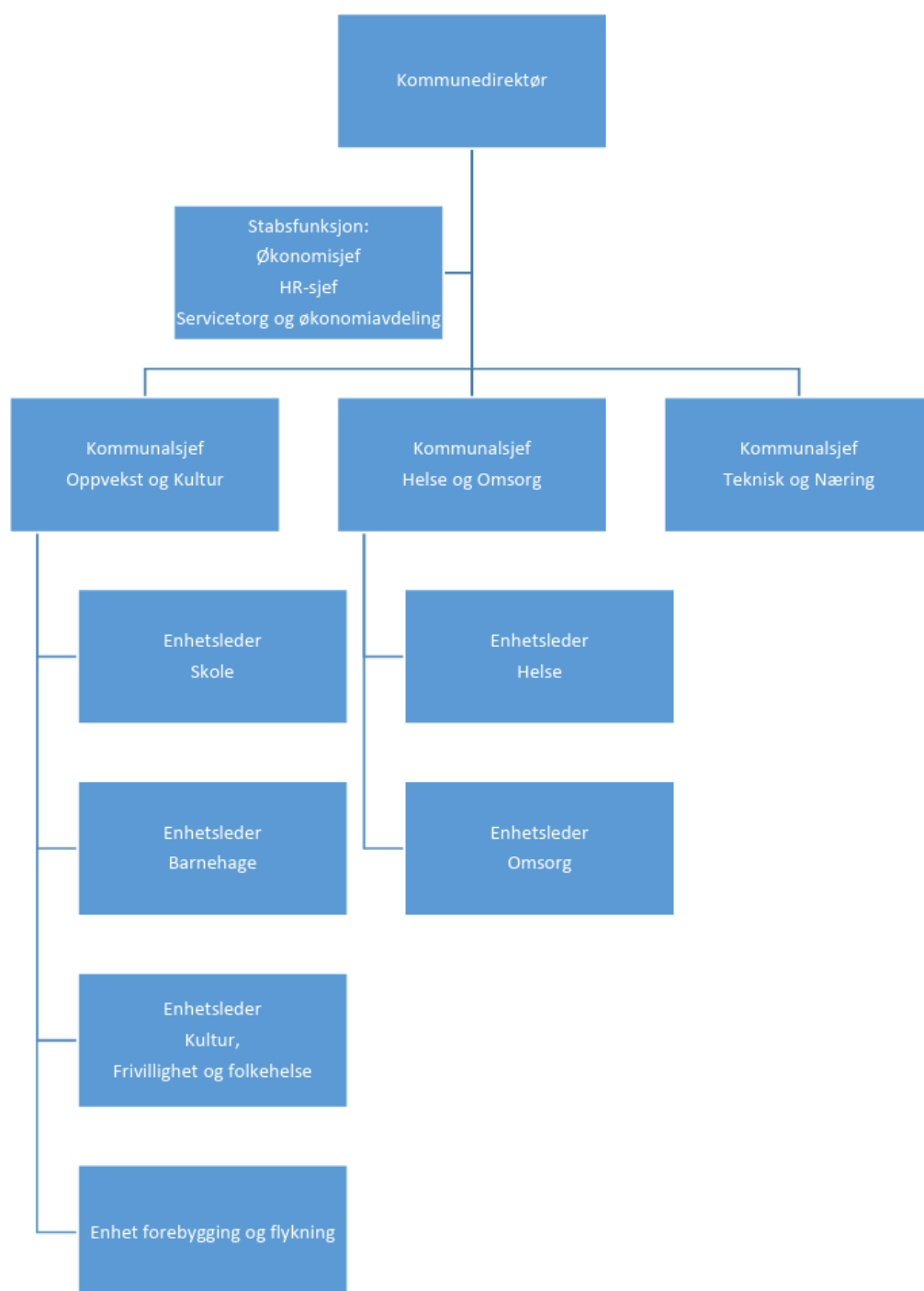
- Barn og unge som trenger hjelp, blir oppdaget tidlig og får hjelp uavhengig av om utfordringene gjelder lærevansker, psykisk eller fysisk helse, familiesituasjon eller annet.
- Barn og unge og deres familier/foresatte får den helhetlige oppfølgingen de trenger av ulike tjenester.
- Tverrfaglig samarbeid skal bidra til at alle barn opplever et godt og inkluderende oppvekst-, leke- og læringsmiljø.
- Tverrfaglig samarbeid skal bidra til at flere gjennomfører videregående opplæring.

Organisering

Enhetsleder for henholdsvis skole og barnehage rapporterer til kommunalsjef oppvekst og kultur, som rapporterer til kommunedirektøren.

Det er én barne- og ungdomsskole og én kommunal barnehage i kommunen. Barnehagen er organisert i fire avdelinger, to for barn i alderen 0–3 år og to for barn i alderen 3–6 år.

Skolehelsetjenesten og helsestasjon for barn 0-5 år i Grane rapporterer til kommunalsjef helse og omsorg.

Figur 2. Organisasjonskart Grane kommune. Kilde: Grane kommune.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er organisert som PPT for Vefsn-regionen, og yter tjenester til kommunene Vefsn, Grane og Hattfjelldal gjennom vertskommunesamarbeid jf kommuneloven kapittel 20. PPT Vefsn-regionen holder til i Mosjøen og har 6 ansatte.

Barnevernet i Vefsn og Grane kommune er sammenslått til en felles tjeneste i form av et vertskommunesamarbeid med Vefsn som vertskommune.

1.4 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Grane kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Vi har brukt følgende metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Det ble gjennomført tre gruppeintervjuer via Microsoft Teams med deltakere fra ulike instanser i Grane kommune:

- Skole, barnehage og Bedre tverrfaglig innsats (BTI):
 - Styrer for barnehage
 - Enhetsleder skole/ректор
 - BTI-koordinator
 - Kommunalsjef oppvekst og kultur
- PPT og barnevern:
 - Enhetsleder/barnevernleder, Indre Helgeland barnevernstjeneste
 - Leder PPT
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste:
 - Helsesykepleier ved helsestasjon

- Sykepleier i skolehelsetjenesten
- Enhetsleder helse
- Helsesykepleier i familieenheten, flyktningetjenesten og helsestasjon

Det ble også gjennomført oppstartsmøte med kommunalsjef for oppvekst og kultur.

Referatene ble sendt til deltakerne for verifisering og godkjenning.

Dokumentgjennomgang

Dokumentgjennomgangen i prosjektet har omfattet både kommunens interne styringsdokumenter og formelle avtaler. Vi har lagt til grunn rutinebeskrivelser og interne reglement, samt samarbeidsavtaler mellom ulike parter. Disse dokumentene har gitt grunnlag for å vurdere hvordan ansvar og oppgaver er formalisert, hvordan samarbeid er organisert, og hvilke føringer som er etablert for samhandling mellom barnehage, skole, PPT, barnevern og helsetjenester. Når det gjelder kartlegging og oversikt over tiltak rettet mot enkeltpersoner, har vi etterspurt dokumentasjon, men kommunens skriftlige materiale på dette området er noe begrenset.

Kunstig intelligens (Chat GPT)

Revisjon Midt-Norge SA benytter kunstig intelligens som støtte i arbeidsprosessene, i samsvar med selskapets retningslinjer. I denne rapporten er kunstig intelligens brukt til å identifisere relevante kilder, forenkle språket, og støtte utformingen av faktagrunnlag, vurderinger, konklusjoner og anbefalinger. Alt faglig innhold er vurdert og kvalitetssikret opp mot datagrunnlaget. Alle data som ikke er offentlig tilgjengelig anonymiseres før bruk i KI-verktøy, herunder navn og kommunenavn.

Vurdering av metode

Revisjonen vurderer at kombinasjonen av intervjuer og dokumentgjennomgang har gitt et bredt og nyansert bilde av kommunens praksis. Intervjuene har bidratt til å belyse hvordan rutiner fungerer i praksis og gitt innsyn i samarbeid mellom ulike aktører. Dokumentgjennomgangen har gitt et formelt grunnlag, og den skriftlige dokumentasjonen har gitt innsikt i strukturer og

rutiner knyttet til oppfølging av barn og unge. Samlet sett vurderes metoden som egnet og datagrunnlaget som tilstrekkelig og pålitelig til å besvare problemstillingene i revisjonen.

Tre av fire intervjuer ble gjennomført av én revisor. Dette kan medføre noen metodiske svakheter. Det reduserer muligheten for faglig drøfting og tolkning av svarene, samt at intervjueren alene må vurdere oppfølgingsspørsmål og tolke nyanser i informantenes utsagn. Dette kan øke risikoen for skjevhet, utelatelse eller manglende oppfølging. Det kan også gi økt sårbarhet i etterarbeidet, da det kun foreligger én persons notater og vurderinger.

En annen metodisk svakhet gjelder gruppeintervju. I slike intervjuer kan det være ulike oppfatninger blant deltakerne som ikke nødvendigvis kommer tydelig frem i møtet. Dette kan føre til at nyanser og uenigheter ikke blir dokumentert eller belyst godt nok, noe som kan begrense bredden i datagrunnlaget.

Disse svakhetene er imidlertid delvis kompensert for, ved at intervjuene ble transkribert gjennom en funksjon i Teams, etter godkjenning fra møtedeltakerne. Transkripsjonene ble renskrevet i form av referater, som deltakerne fikk tilsendt for gjennomlesning og godkjenning.

Utvalget av informanter vurderes som relevant for å belyse revisjonens problemstillinger. Det er innhentet informasjon fra ulike nivåer og tjenester innen oppvekstfeltet, og intervjuene har gitt utfyllende innsikt i både struktur og praksis.

Samlet vurderes intervjumetoden som hensiktsmessig, men med enkelte svakheter knyttet til at intervjuene i hovedsak ble gjennomført av én revisor. Disse er delvis kompensert for gjennom teknisk dokumentasjon og kvalitetssikring i dialog med informantene.

1.5 Uttalelse om rapport

Kommunen har fått rapporten til høring, og kommunedirektøren har bekreftet innen fristen at kommunen ikke har kommentarer til rapporten. Dette innebærer at rapportens innhold står uendret, og at prosessen videreføres til endelig behandling uten behov for justeringer basert på høringsuttalelsen.

2 KARTLEGGING OG TILTAK

2.1 Problemstilling

Har barnehage og grunnskolen i kommunen tilfredsstillende system og rutiner for å avdekke barn og unges lærings- eller utviklingsutfordringer? Herunder blant annet:

- a. Kartlegging av barnas utvikling
- b. Tiltak overfor det enkelte barn
- c. Evaluering av tiltak

2.2 Revisjonskriterier

Tidlig innsats i barnehage:

Barnehagen skal ha system for og dokumentasjon av

- kartlegging av barnas utvikling
- tiltak dersom den avdekker utfordringer hos barn
- evaluering av iverksatte tiltak

Tidlig innsats i skole

Skolen skal ha system for og dokumentasjon av

- kartlegging av elevenes utvikling
- tiltak dersom den avdekker utfordringer hos elever
- evaluering iverksatte tiltak

2.3 Funn

Barnehage

Det er i barnehagens **årsplan** beskrevet en del hvordan barnehagen skal jobbe innen kartlegging og tiltak for barn med særlige behov. Når det gjelder kartlegging av barnas utvikling, beskrives det at barnehagen arbeider med systematisk observasjon, vurdering og

dokumentasjon. Vurderingsarbeidet skjer i samarbeid mellom personalet og foresatte, og det legges vekt på barnas egne tilbakemeldinger som en del av grunnlaget for vurdering. Målet med dette arbeidet er å sikre positiv utvikling og kvalitet i barnehagetilbudet.

Barnehagen beskriver tiltak som iverksettes ved behov gjennom det spesialpedagogiske arbeidet og henviser til prinsippet om tidlig innsats. Det fremgår at det skal settes inn tiltak så tidlig som mulig dersom det oppdages utfordringer hos et barn.

Evaluerings av iverksatte systemtiltak beskrives i barnehagens årsplan.

Kartlegging i barnehagen starter ved oppstartssamtale og skjer løpende gjennom hele tiden i barnehagen, ifølge barnehagestyrer. Observasjon og utviklingssamtaler inngår i det systematiske arbeidet. Egne foreldresamtalemaler benyttes, og observasjoner deles i forkant av samtalene på avdelingsmøte. Avdelingene har avdelingsmøte ca en gang pr måned hvor de reflekterer over og evaluerer tiltak de har satt inn for de aktuelle barna. Ved undring/bekymring brukes BTI undringsnotat, og saken drøftes med fagveileder og/eller helsestasjon før det enten tas videre til for eksempel PPT eller BUP, eller avsluttes.

Det er etablert samarbeid med helsestasjon med møter hver sjette uke, og helsestasjonen benytter blant annet Språk 4-testen. Barnehagen følger opp med egne kartlegginger ved behov, og bruker verktøy som TRAS og Reynell (1:1-skjema fra 2 år og oppover)³.

Fagveileder og PPT bidrar med vurderinger og valg av verktøy.

Revisjonen har etterspurt skriftlig dokumentasjon knyttet til kartlegginger og iverksatte tiltak i barnehagen, herunder aktivitetsplaner og stafettlogg⁴. Slik dokumentasjon foreligger imidlertid ikke, og er derfor ikke gjort tilgjengelig for revisjonen.

Grunnskole

Skolens kartleggingsarbeid starter med overføringsmøte med barnehagen vinteren før barna begynner på skolen, ifølge rektor. Der får skolen informasjon om elevene som skal begynne

³ TRAS brukes til systematisk observasjon av barn i alderen 2–5 år. Det dekker områder som språkforståelse, uttale, ordforråd, setningsoppbygging, samspill og kommunikasjon. Hensikten er å oppdage forsinkelser eller avvik i språkutviklingen, slik at tiltak kan settes inn tidlig. TRAS brukes ofte av barnehagelærere i samarbeid med foreldre og eventuelt PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste).

Reynell (Reynell Developmental Language Scales) er en mer omfattende språktest som ofte brukes av spesialpedagoger eller PPT. Den måler både språkforståelse (reseptivt språk) og språkbruk (ekspresivt språk), og brukes til å vurdere barns språklige kompetanse mer presist. Resultatene gir grunnlag for å vurdere behov for spesialpedagogiske tiltak eller videre utredning.

⁴ Stafettlogg er et digitalt samarbeidsverktøy som brukes for å sikre samhandling og kontinuitet i oppfølgingen av barn, unge og familier som trenger hjelp fra flere tjenester. Den tydeliggjør *hvem som gjør hva, når og hvorfor*, og sørger for at tiltak dokumenteres og følges opp.

på skolen. Senere besøker de kommende førsteklasingene skolen, og da gjøres uformelle observasjoner av de kommende elevene. Skolen har små elevkull og har tett kontakt i det daglige, og det gir gode muligheter for kontinuerlig observasjon og oppfølging, og individuelle tiltak – både faglig, motorisk, fysisk og sosialt. Dette kombineres med mer formalisert kartlegging. Denne kartleggingen består blant annet av kartleggingsverktøy i IMAL⁵, nasjonale kartleggingsprøver, nasjonale prøver og andre kartlegginger som er spesielt rettet mot lese- og skriveopplæring. Ved bekymring for utvikling eller læringsutbytte trekkes fagveileder og PPT inn for videre kartlegging og vurdering av tiltak. Ved mistanke om dysleksi benyttes blant annet Språk 6–16 og Dysmate. Statped sine kartleggingsverktøy brukes ved behov, innen matematikk. Disse gjennomføres ikke etter fast tidsplan, men vurderes individuelt.

Rektor opplyser at man normalt har dokumentasjonen fra de ovennevnte kartleggingene tilgjengelig, men at man nå har overgang til nye systemer. Tidligere ble dokumentasjonen lagret i den elektroniske programvaren Conexus, men det pågår nå en overgang til nytt system. Skolen har på revisors forespørsel ikke dokumentasjon tilgjengelig de nevnte fra kartleggingene.

Som en del av **oppfølgingen etter kartleggingen** gjennomføres det kartleggingsmøter hvor kontaktlærer og ledelse deltar, ifølge rektor. Fagveileder, faglærere og PPT vurderes innkalt ved behov, særlig på de laveste trinnene. Resultatene drøftes opp mot forventet progresjon og danner grunnlag for videre tiltak. Det skrives referater fra kartleggingsmøtene men dette er, ifølge rektor, kun håndskrevne referater som ikke er å regne som formelle referater og er på revisors forespørsel ikke tilgjengelig.

Et typisk tiltak som kan drøftes i kartleggingsmøtene er intensivt lesekurs, som kan settes inn både på de laveste (jf intensiv opplæring, i opplæringsloven §11-3 i 1-4 trinn) og høyere trinn. Skolen viser til deltakelse i utviklingsarbeid knyttet til begynneropplæring i regi av Universitetet i Tromsø der avdekkingskompetanse er en av modulene i kompetansehevingen.

Kommunen opplyser at man bør bli bedre på å dokumentere hvilke tiltak som er tatt i bruk for hver enkelt elev, og at her vil handlingsveilederen kunne hjelpe med dette.

Selv om det gjennomføres elevgjennomganger, finnes det i dag ingen samlet oversikt over elever det er bekymring for. Dette anses som hensiktsmessig å etablere ifølge rektor.

⁵ Systematisk bokstavinnlæring for en individuelt tilpasset lese- og skrivestart

Når det gjelder **evaluering av iverksatte tiltak**, har man for elever med individuelt tilrettelagt opplæring (ihht opplæringsloven § 11-6) evaluering av tiltak to ganger per år, og det skrives årsrapport. For elever uten vedtak om ITO gjennomføres samtaler, og det gjøres vurderinger om tiltak virker / har virket, men det mangler en skriftlig rutine / system for dette. Det ligger inne i utviklingsplanen for det kommende skoleåret at dette skal på plass.

Når det gjelder skriftlige rutiner har kommunen i dag en **rutine for underveisvurdering, tidlig innsats, tilpasset opplæring, elevmedvirkning og sluttvurdering** som det kommende året skal revideres. Rutinebeskrivelsen på 22 sider er forelagt revisjonen, og denne inneholder rutiner for å identifisere behov, sette inn tiltak og følge opp elever systematisk, inkludert krav om dokumentasjon.

I tillegg har kommunen nå en **leseplan** hvor progresjon og utvikling tydeliggjøres for de ulike trinnene i skolen. Dette gjør det lettere å sikre at eleven er på forventet nivå, ifølge rektor. Revisjonen er forelagt leseplanen, og planen beskriver mål for leseopplæringen, lesestrategier tilpasset ulike trinn, og hvordan man systematisk skal jobbe med leseferdigheter. Den inneholder progresjonsplaner, eksempler på metoder, forslag til vurderingsformer og skjema for egenvurdering, og har særlig fokus på å styrke leseglede, forebygge lesevansker og sikre tidlig innsats.

I virksomhetsplanen til Grane barne- og ungdomsskole er det blant annet et årshjul for vurdering av elevene. Dette er som vedlegg 2 til denne rapporten.

I virksomhetsplanen er det også beskrevet hva underveisvurdering skal inneholde:

«I underveisvurderingen i fag skal elever (udir):

- a. delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling
- b. forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem
- c. få vite hva de mestrer
- d. få råd om hvordan de kan arbeide videre for å øke kompetansen sin»

PPT Vefsn beskriver for øvrig i notatet «Tilrettelegging innenfor tilpasset opplæring, hva kan PP-tjenesten bistå med?» relativt grundig skolens ansvar i forbindelse med tilpasset opplæring, og hva PPT kan bistå med (inkluderer ikke individuelt tilrettelagt opplæring).

Dokumentet beskriver hvordan skolen skal arbeide systematisk med tilpasning av opplæringen før eventuell henvisning til PPT. Tilpasset opplæring skal møte elevens behov innenfor det ordinære opplæringstilbudet, og skolen har ansvar for å iverksette, dokumentere og evaluere tiltak før de vurderer behov for ekstern støtte.

PPTs rolle i tilpasset opplæring:

- Bistå med veiledning og faglig støtte til skolen i planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak.
- Delta i drøftingsmøter med skolen for å vurdere effekten av tiltak og gi råd om videre tilrettelegging.
- Vurdere om det er behov for sakkyndig vurdering dersom eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av tilpasset opplæring.

Skolens ansvar før henvisning:

- Observere og kartlegge elevens utvikling og læringsutbytte.
- Gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring, og dokumentere prosessen.
- Evaluere tiltakene med utgangspunkt i en momentliste.
- Innhente samtykke dersom eleven skal henvises til PPT, og utarbeide en pedagogisk rapport.

2.4 Revisors vurdering

Tidlig innsats i barnehage**Kartlegging av barnas utvikling**

Revisjonskriteriet, som krever at barnehagen skal ha system for og dokumentasjon av kartlegging av barnas utvikling, er etter revisjonens syn delvis innfridd.

Barnehagen har etablert rutiner for systematisk observasjon, oppstartssamtaler, utviklingssamtaler og bruk av ulike kartleggingsverktøy (Språk 4, TRAS, Reynell). Samarbeid med foresatte, helsestasjon, fagveileder og PPT bidrar til å styrke arbeidet. Det foreligger imidlertid ingen dokumentasjon av den kartleggingen som er gjort av de barna det gjelder.

Tiltak dersom det avdekkes utfordringer

Revisjonskriteriet, som krever system for og dokumentasjon av tiltak dersom barnehagen avdekker utfordringer hos barn, vurderes som delvis oppfylt.

Barnehagen beskriver at tiltak settes inn så tidlig som mulig, og at vurderinger og oppfølging gjøres i avdelingsmøter. Ved bekymring benyttes BTI-undringsnotat, og saken kan tas videre til faginstanser som PPT eller BUP. Tiltak iverksettes både på individnivå og gjennom

spesialpedagogisk arbeid. Likevel foreligger det lite skriftlig dokumentasjon på utførte tiltak, som aktivitetsplaner og stafettlogg, noe som svekker etterprøvbareheten i barnehagens arbeid.

Evaluering av iverksatte tiltak

Revisjonskriteriet, som krever at barnehagen skal ha system for og dokumentasjon av evaluering av iverksatte tiltak, vurderes som delvis oppfylt.

Barnehagen opplyser at tiltak følges opp og evalueres på avdelingsmøter og i samarbeid med foresatte. Disse evalueringene er imidlertid ikke dokumentert skriftlig.

Tidlig innsats i grunnskolen

Kartlegging

Revisjonskriteriet, som krever at skolen skal ha system for og dokumentasjon av kartlegging av barnas utvikling, er etter revisjonens syn delvis innfridd.

Skolen har både uformelle og formelle rutiner for kartlegging, som starter før skolestart med overføringsmøter og observasjon. Videre brukes IMAL, nasjonale kartleggingsprøver, årshjul og leseverktøy.

Kartleggingsmøter holdes med ledelse og kontaktlærer, og andre fagpersoner trekkes inn ved behov. Resultatene fra kartleggingsmøtene, med tilhørende vurderinger dokumenteres ifølge skolen skriftlig.

Kommunen har etter revisjonens vurdering et system for kartlegging, som er nedfelt i kommunens rutinebeskrivelser.

Kommunen kan imidlertid kun vise til begrenset dokumentasjon på kartlegginger som er utført, samt dokumentasjon fra drøftinger gjort i kartleggingsmøter. Kommunen har altså lite skriftlig å vise til som bekrefter resultatene fra ulike kartlegginger, og som viser hvilke tverrfaglige drøftinger som ligger til grunn for de vurderingene man gjør rundt hver enkelt elev.

Skolen har ikke en samlet oversikt over elever det er bekymring for når det gjelder utbytte av opplæringen.

Tiltak ved avdekkede utfordringer

Revisjonskriteriet at skolen skal ha system for og dokumentasjon av tiltakene for elever med læringsutfordringer, er etter revisjonens syn ikke innfridd.

Grunnskolen har ikke system eller praksis for å dokumentere hvilke tiltak som er iverksatt innen tilpasset opplæring for barn med læringsutfordringer. Dette gjør det vanskelig å følge opp effekten av tiltakene over tid.

Evaluering av iverksatte tiltak

Skolen vurderes å ikke oppfylle revisjonskriteriet om at det skal foreligge system for og dokumentasjon av evalueringene av iverksatte tiltak.

Skolen har ikke et helhetlig system eller rutine for å evaluere hvordan tiltakene for tilpasset opplæring for den enkelte elev har fungert. Det gjøres imidlertid evalueringer, men ikke basert på et enhetlig system eller en rutinebeskrivelse.

2.5 Konklusjon

Grane kommune har i både skole og barnehage etablert systemer og rutiner for å avdekke barn og unges lærings- og utviklingsutfordringer, og det foreligger relativt grundige og omfattende rutinebeskrivelser på området. Dette viser at kommunen har en bevissthet og et rammeverk som kan støtte opp under prinsippet om tidlig innsats. Samtidig fremgår det at dokumentasjon av kartlegginger, tiltak og tilhørende evaluering for hver enkelt elev eller barn er begrenset både for skole og barnehage. Dette innebærer at kommunen mangler et tilstrekkelig system for å sikre etterprøvbarehet og kontinuitet i oppfølgingen. Konsekvensen er at man risikerer å ikke ha full oversikt over hvilke tiltak som er satt inn, hvordan disse følges opp, og hvilken effekt de har hatt. Dermed vurderes kriteriene samlet sett bare delvis oppfylt, og kommunen har et forbedringsbehov særlig når det gjelder skriftliggjøring og systematisk dokumentasjon av arbeidet.

3 TVERRFAGLIG SAMARBEID

3.1 Problemstilling

Er det et tilfredsstillende samarbeid mellom skole og barnehage samt PPT, helsestasjon og barnevern om tidlig innsats for barn med særskilte behov? Herunder blant annet:

- a. Formalisering av ansvarsfordelingen mellom de ulike tjenestene
- b. Koordinering av arbeidsoppgaver
- c. PPTs veiledning til skolen innen systemrettet arbeid
- d. Barnevernets samarbeid med barnehager og grunnskole om samordning av tjenester
- e. Helsestasjonens samarbeid med barnehagene om avdekking og tiltak overfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer
- f. Skolehelsetjenestens samarbeid med grunnskolen om avdekking og tiltak overfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen bør ha etablert samarbeidsordninger for å sikre god koordinering mellom tjenestene og sørge for at tjenestene har kjennskap til hverandre.
- PPT bør være jevnlig til stede og yte veiledning på sitt kompetanseområde til grunnskolen når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.
- Barnevernet bør være tilgjengelig for barnehager og skole for å bidra til samordning av tjenester når det er behov.
- Helsestasjonen bør være tilgjengelig for barnehagene når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.
- Skolehelsetjenesten bør være jevnlig til stede og tilgjengelig for skole når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Funn

Samarbeidsordninger og koordinering mellom tjenestene

Kommunen deltar i det toårige prosjektet Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) med varighet frem til 2026, med mulighet for ett års videreføring for implementering.

Ifølge mandatet til prosjektet, har BTI-arbeidet i Grane kommune som mål å sikre tidlig innsats og forebygging gjennom strukturert og effektiv tverrfaglig samhandling til barns beste. Dette skjer gjennom bruk av BTI-modellen, handlingsveileder og dokumentasjonsverktøy som stafettloggen.

En prosjektstilling er opprettet for BTI-koordinator, som også fungerer som prosjektleder. Arbeidet med handlingsveileder og implementeringsplaner skal ferdigstilles innen desember 2025. I neste fase skal veilederen forankres i praksis og rutiner.

Et tverrfaglig BTI-team er etablert, bestående av BTI-koordinator, rektor, barnehagestyrer og helsesykepleier. PPT og barnevern deltar ikke fast, men kan inviteres til møter i BTI-teamet. I skolen finnes det også et lavere nivå team bestående av skolens ansatte, der også eksterne kan inviteres inn. Det er rektor og barnehagestyrer som har ansvar for å involvere relevante faginstanser, som PPT og barnevern.

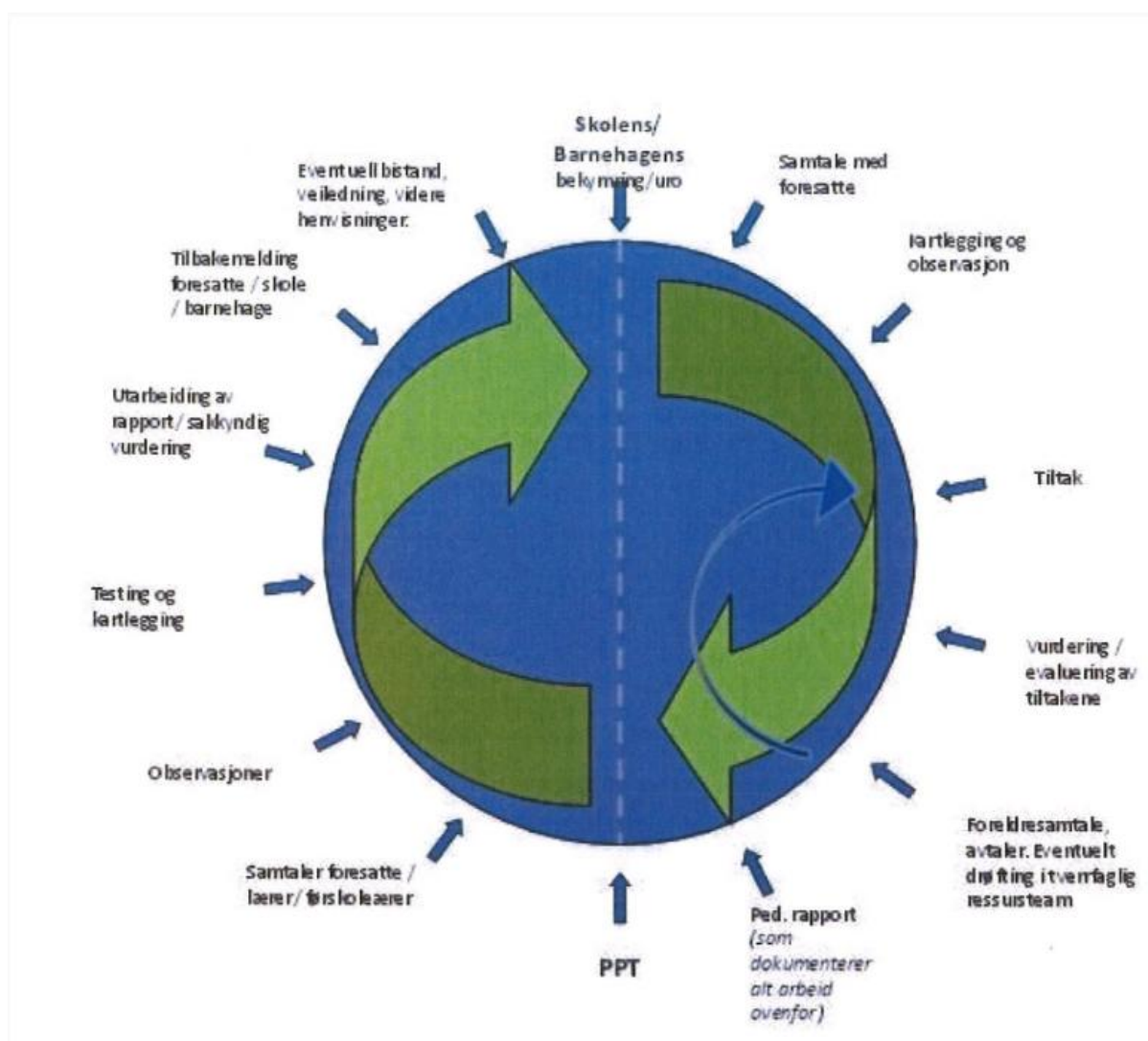
Når det gjelder formalisering av samarbeidet med barnevernstjenesten, er ansvarsfordelingen i dette samarbeidet beskrevet i en avtale om vertskommunesamarbeid jf. KommuneLOven kapittel 20 mellom Grane kommune (samarbeidskommunen) og Vefsn kommune (vertskommunen). Vertskommuneavtalen er signert av kommunedirektørene i hhv Vefsn og Grane i Juli 2022.

Når det gjelder formalisering av samarbeidet med PPT, foreligger det utkast til en avtale om vertskommunesamarbeid jf KommuneLOven kapittel 20, men denne avtalen er basert på en mal som ikke er ferdig utfylt, og avtalen er heller ikke signert av partene.

Det finnes ingen særskilte, skriftlige samarbeidsavtaler utover dette, ifølge rådgiver PPT. Arbeidsdeling og ansvar mellom PPT og Grane kommune er i stor grad basert på nasjonale føringer, særlig veiledere fra Utdanningsdirektoratet (Udir). PPT har egne rutinebeskrivelser for arbeid med system- og individsaker, men disse er utviklet internt og gjelder ikke nødvendigvis Grane direkte.

PPT og barnevern er for øvrig ikke involvert i faste tverrfaglige møtefora i Grane, verken i barnehage eller skole. PPT og barnevern uttrykker et ønske om å delta i slike fora og har etterspurt dette, blant annet ved oppstart av skoleåret. Det oppleves som en svakhet at det ikke finnes etablerte arenaer tilsvarende STR og BTR (Skolens/Barnehagens tverrfaglige ressursteam) som i Vefsn. PPT opplever likevel at det er et godt samarbeid med relevante instanser i Grane, men dette foregår ikke tverrfaglig – snarere direkte med f.eks. skole og oftest i forbindelse med individsaker.

PPT Vefsn har følgende samarbeidsrutiner med skole og barnehage for barn med særlige behov:

Figur 3. Samarbeidsrutiner mellom Skole/barnehage og PPT Vefsn-regionen. Kilde: PPT Vefsn-regionen

PPT Vefsn-regionen har videre en beskrivelse som er tilgjengelig på sine nettsider, av **hvilke avklaringer som skal gjøres i bekymringsfasen**, før en elev eventuelt skal henvises til PPT for sakkyndig vurdering. Dette dokumentet gir en strukturert oversikt over viktige punkter som bør være avklart før en elev henvises til PPT. Det omfatter kartlegging av elevens faglige, sosiale og emosjonelle behov, hvilke tiltak som er iverksatt og hvilke tilpasninger som er forsøkt, samt om dette er blitt dokumentert.

PPT Vefsn har også et notat som beskriver **saksgangen for samarbeidet mellom skole og PPT**. Dokumentet beskriver hvordan skolen samarbeider med PPT for å sikre at elever får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det understrekes at lærere har en plikt til å følge med på elevenes utvikling og melde fra ved bekymring. Før henvisning til PPT må skolen ha prøvd og evaluert tiltak innenfor ordinær og tilpasset opplæring. Dersom disse ikke er tilstrekkelige, vurderes behovet for individuell tilrettelegging eller spesialundervisning, og skolen kan anmode om sakkyndig vurdering fra PPT.

PPT's bidrag til kompetanseutvikling i skolen

PPT organiserer sin aktivitet etter skoleår og starter hvert år med et oppstartsmøte med skolene. Her avklares status og behov, og det legges en plan for kontaktmøter, normalt ni i året. To faste kontaktpersoner fra PPT jobber med skolene i Grane.

PPT har normalt faste kontaktdager i skolen én gang i måneden, og gjennomfører observasjon på første trinn årlig, fast. I tillegg yter de veiledning ved behov, særlig i klasser hvor det vurderes behov for systemtiltak. Det vises til bruk av veiledningsmodellen Ross Green. Det er et ønske om å utvikle et årshjul for dette samarbeidet.

Barnehagen har 4 faste kontaktdager med PPT gjennom året (se rutine for kontaktdag). I tillegg møtes barnehage og PPT fysisk eller digitalt ved behov.

Barnehagen har fire kontaktdager i året hvor det gjennomføres samarbeidsmøter i individsaker og råd og veiledning, oppfølging av generelle problemstillinger. Barnehagen har også fast kontaktperson. Det ble understreket at kontaktpersonene både i barnehage og skole jobber både med individsaker og med råd og veiledning i en bekymringsfase uten henvisning. Slike saker følges gjerne opp på neste kontaktmøte.

Hovedtyngden av PPTs arbeid mot Grane gjelder individuelle saker i forbindelse med sakkyndig vurdering og ITO.

PPTs kompetanseutvikling i grunnskolen i Grane skjer hovedsakelig etter initiativ fra skolen og er mindre hyppig enn de individuelle sakene. Det er ikke registrert noen henvisninger eller formelle forespørsler fra grunnskolen knyttet til kompetanseutvikling innen for eksempel klasseledelse siste år. Tidligere har imidlertid PPT gjennomført observasjon eller lærerveiledning i klasser relativt hyppig, ifølge PPT. Dette etterspørres av skolen og kommer opp enten i internmøter på kontaktdager, eller kommer opp i møter rundt enkeltbarn.

PPT deltar også i evalueringsmøter som en del av et årshjul, der samarbeidet vurderes ved slutten av skoleåret. Dette ble framhevet som en fast praksis.

Selv om PPTs kompetanseutvikling rettet direkte mot Grane kommune er noe begrenset, inviterer PPT samarbeidskommunene inn i ulike kompetanseutviklingstiltak og prosjekter, inkludert:

- «Tettere på»: fellessamlinger med rektorer, inspektører og fagveiledere om aktuelle tema. De to siste årene har tema vært ny opplæringslov. Dette skjer to/tre ganger i året.
- Fagutvalg for PPT (kommunalsjefer i de tre kommunene samt PP-leder). Plangruppe for utvikling av samarbeidet mellom skoler og PPT.
- Fagveiledernetverk (der Grane er representert, f.eks. ved Monica Stuenes Brennhaug).
- ASK-nettverk (alternativ og supplerende kommunikasjon).

Samarbeid med barnevern

Barnevernet i Vefsn er vertskommune for Grane siden 1. juli 2022, og samarbeidet reguleres av en vertskommuneavtale. Vefsn har vært vertskommune for barnevernvakta siden januar 2019.

Barnevernet har en fast kontaktperson for barnehage og skole i Grane, som kan brukes til både anonym drøfting og veiledning med samtykke. Tidligere faste møter gjennomføres ikke pr i dag.

Imidlertid deltar en annen person fra barnevernet i faste møter med Familieenheten i Grane én gang i måneden.

Barneverntjenesten er tilgjengelig for veiledning både til privatpersoner og fagpersoner ved behov. Det er ifølge barnevernsleder lav terskel for kontakt, og det er vanlig å ta telefonisk

kontakt for å drøfte usikkerhet i saker. Det understrekes at dette er en viktig del av tjenestens ansvar og oppleves som godt brukt.

Barnevernet har kontor i Grane, i tillegg til hovedkontoret i Mosjøen. Dette gir økt tilgjengelighet lokalt. Barnevernet har ikke faste kontordager, men etterstreber å være der jevnlig.

Det avholdes vertskommunemøter to ganger i året med gjennomgang av avtaler og status. Kommunalsjef for Oppvekst i Grane og barnevernleder avtalt å ha møter 2 ganger i tillegg til de overordnende møtepunktene. Barnevernet legger også fram en årlig tilstandsrapport for kommunestyret i Grane (januar/februar). Rapporteringen skjer i tråd med lovpålagte krav. Tjenesten deltar fysisk i kommunestyret og svarer på spørsmål.

Samarbeid med helsestasjon og skolehelsetjeneste

Det tverrfaglige samarbeidet med helsestasjon og skolehelsetjeneste er tett, med fysisk tilstedeværelse flere dager i uken og deltakelse på faste møter (bl.a. S-team), ifølge kommunen. Det finnes et årshjul for samarbeidet, som er forelagt for revisjonen. Årshjulet for 2024/25 viser faste helsesamtaler, vaksinasjoner og undervisningsopplegg på ulike klassetrinn, samt kartlegginger i småbarnsalder. Det omfatter også deltakelse på foreldremøter og tverrfaglige samarbeidsmøter med barnevern, barnehage, skole, BUP og familievernkontor

Ny rutine for samarbeid mellom helsestasjon og barnehage vil utarbeides høsten 2025, i henhold til nye krav rundt helsestasjonens rolle i kartlegging av språk. Dette er pr i dag et samarbeid som fungerer godt, men som også vil bli formalisert i rutine i compilo.

Sykepleier i skolehelsetjenesten opplyser at man har et møte med rektor og for å klargjøre forventninger og behov knyttet til skolehelsetjenesten ved skolestart hvert år. Dette skal bidra til bedre rutiner og avklaring om møtehyppighet og ansvar. Hun påpeker at selv om mye fungerer bra, er det fortsatt rom for forbedring i struktur og rutiner.

Sykepleier i skolehelsetjenesten deltar på faste møter i s-team hver 14. dag, og andre tverrfaglige møter i regi av skolen. I disse møtene drøftes hvert enkelt barn om nødvendig. Det er faste møter med BUP hver sjette uke, hvor også helsestasjonen deltar. Tilsvarende møter avholdes med psykisk helse og rustjeneste hver sjette uke, i tillegg til møter med familieenheten med samme frekvens. Skolehelsetjenesten deltar på alle foreldremøter i 1., 5. og 8. klasse i forbindelse med overganger.

Sykepleier i Skolehelsetjenesten har også en koordinatorrolle for barn med funksjonsnedsettelse, og ansvar for å innkalle og lede ansvarsgruppemøter, hvor både skoleledelse og fagpersoner deltar. Rollen som koordinator er adskilt fra rollen som helsesykepleier, noe hun ser som hensiktsmessig. Hun fremhever at kjennskap til skolens ansatte og ledelse gjør samarbeidet enklere.

Helsesykepleier vurderer samarbeidet med barnehagen som velfungerende. Møter avholdes hver 6. uke. Andre instanser som f.eks barnevern/PPT blir også innkalt ved behov.

Det foreligger rutiner for samarbeid mellom helsestasjon og barnehage, som er forelagt for revisjonen.

«Jeg vet»⁶ gjennomføres som program til førskolegruppen i regi av helsesykepleier og sosionom i familieenheten.

Helsesykepleier er med på alle ansvarsgruppemøter på barn i barnehagen. I overganger er helsesykepleier med (etter helsekontroller, og overgang til skolen).

Avslutningsvis etterlyser sykepleier i skolehelsetjenesten noe tydeligere rutiner og bedre samordning mellom ulike instanser. Et mål er at man får bedre oversikt over hvor barna befinner seg i systemet og hvilke tjenester som er involvert. Hun nevner som eksempel at det er uheldig dersom både helsesykepleier, psykisk helsetjeneste og BUP⁷ samtidig er i samtaler med samme barn uten koordinering.

Hun viser også til at det kan oppstå uklarhet i grenseflaten mellom skole og helse, ettersom hun er ansatt under helse, mens skolen ligger under oppvekst. Det er planlagt møte med leder i helse for å se nærmere på hvordan dette kan fungere bedre. Hun understreker at skolehelsetjenesten også har koordinatoransvar og kaller inn til ansvarsgruppemøter. Det varierer hvem som deltar på møtene, ut fra hvilke instanser som er rundt barnet og familien. (f.eks rektor, spes.ped, ppt, lege, helsesykepleier, foreldre evt barnet selv, fysioterapeut, barnevern). Innkallinger går fint. Hun påpeker samtidig behovet for å skille mellom «hattene» i rollen – som helsesykepleier og som koordinator.

Vurdering av utfordringer og forbedringsbehov

⁶ Forebyggende nasjonalt program om vold og overgrep

⁷ Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

Det ble i intervjuet med styrer for barnehage, rektor (enhetsleder skole), BTI-koordinator og kommunalsjef for oppvekst og kultur pekt på at hovedutfordringen ligger i å få alle faginstanser med, og etablere felles forståelse og praksis for samhandling. Barn med tverrfaglige tjenester skal møtes helhetlig og systematisk, og handlingsveilederen er et sentralt verktøy for dette. Den skal bidra til at tiltak dokumenteres, evalueres og følges opp før eventuell henvisning til spesialpedagogiske tjenester. Innføring og bruk av handlingsveilederen vil skje fra nytt skole- og barnehageår, og vurderes som et viktig skritt mot bedre koordinering.

3.4 Vurdering

Tverrfaglige samarbeidsordninger og koordinering

Kriteriet tilsier at kommunen bør ha etablerte samarbeidsordninger som sikrer god koordinering mellom tjenestene, og at tjenestene har tilstrekkelig kjennskap til hverandre.

I Grane kommune er det igangsatt flere tiltak gjennom BTI-prosjektet, blant annet etablering av BTI-team, utvikling av handlingsveileder og bruk av stafettlogg. BTI-arbeidet er fortsatt under utvikling. Stafettloggen brukes særlig i saker der flere instanser er involvert, for å sikre felles oversikt og tydelig ansvarsfordeling. Dette legger et grunnlag for bedre koordinering og felles arbeidsmåter, selv om samarbeidsordningene per i dag ikke er ferdig utarbeidet eller implementerte.

PPT og barnevern er forøvrig ikke faste deltakere i BTI-teamet eller i andre tverrfaglige samarbeidsfora i Grane kommune. Samhandlingen med disse tjenestene skjer i hovedsak bilateralt og knyttet til enkeltsaker, snarere enn gjennom systematiske tverrfaglige fora.

Videre er avtale om vertskommunesamarbeid om PPT ikke ferdigstilt og signert - ansvarsdeling og oppgaver er altså ikke formalisert på en tilfredsstillende måte. Dette svekker forutsigbarheten og kan medføre ulik praksis over tid.

Samlet vurderes det derfor at Grane kommune ennå ikke fullt ut oppfyller kriteriet, men at kommunen har tatt viktige initiativ gjennom BTI-prosjektet for at alle relevante tjenester samhandler på en systematisk og koordinert måte.

PPT's bidrag til kompetanseutvikling i skolen

Kriteriet tilsier at PPT bør være jevnlig til stede og yte veiledning på sitt kompetanseområde til grunnskolen når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.

PPT i Vefsn-regionen har faste ordninger med oppstartsmøte, ca. ni kontaktmøter per skoleår og faste månedlige kontaktdager i Grane. De gjennomfører årlige observasjoner på 1. trinn og tilbyr kompetanseutvikling ved behov. Kriteriet vurderes i hovedsak som oppfylt. Imidlertid viser funnene at hovedtyngden av PPTs arbeid ligger på individualsaker det siste året, og at PPT som ressurs innen kompetanseutvikling kunne vært utnyttet noe bedre.

Samarbeid med barnevern

Kriteriet tilsier at Barnevernet bør være tilgjengelig for barnehager og skole for å bidra til samordning av tjenester når det er behov.

Det er en fast kontaktperson for skole og barnehage, lav terskel for kontakt og mulighet for anonym drøfting. Tjenesten deltar i faste møter med Familieenheten i Grane månedlig, men tidligere faste møter med barnehage/skole gjennomføres ikke i dag. Tilgjengeligheten er styrket gjennom lokalkontor i Grane. Kriteriet vurderes som oppfylt.

Samarbeid med helsestasjonen

Kriteriet tilsier at Helsestasjonen bør være tilgjengelig for barnehagene når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.

Helsestasjonen har et årshjul med kartlegginger, samt faste samarbeidsmøter med barnehage hver sjette uke. Helsesykepleier deltar også på ansvarsgruppemøter og i overgangsarbeid mot skolen. Det foreligger rutiner for samarbeid, og nye rutiner for språk-kartlegging er under utvikling. Samarbeidet beskrives som godt, men behovet for bedre formalisering i Compilo er erkjent. Kriteriet vurderes som oppfylt.

Samarbeid med skolehelsetjenesten

Kriteriet tilsier at Skolehelsetjenesten bør være jevnlig til stede og tilgjengelig for skole når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.

Skolehelsetjenesten er til stede flere dager i uken og deltar på S-team annenhver uke, samt på foreldremøter ved viktige overganger (1., 5. og 8. trinn). Sykepleier har også en

koordinatorrolle for barn med funksjonsnedsettelse og leder ansvarsgrupper. Hun påpeker selv at samarbeidet fungerer, men at tydeligere rutiner og bedre samordning mellom instanser trengs, særlig for å unngå overlapp i kontakt med barn/familier. Kriteriet vurderes som oppfylt.

3.5 Konklusjon

Grane kommune har igangsatt flere tiltak for å styrke det tverrfaglige samarbeidet, særlig gjennom BTI-prosjektet, etablering av BTI-team og utvikling av handlingsveileder og stafettlogg. Dette viser at kommunen har en tydelig retning for å systematisere samarbeidet mellom barnehage, skole, PPT, barnevern, skolehelsetjeneste og helsestasjon. Samtidig er samarbeidsordningene for PPT ennå ikke formalisert. Det er heller ikke faste møtefora der alle involverte tjenester i det tverrfaglige samarbeidet deltar.

Når det gjelder de enkelte tjenestene, har PPT, helsestasjonen og skolehelsetjenesten etablert faste ordninger for tilstedeværelse og oppfølging, og kriteriene vurderes i hovedsak oppfylt. Barnevernet har også styrket tilgjengeligheten gjennom lokalkontor og lav terskel for kontakt, men mangler i dag faste møtefora med skole og barnehage. Helsetjenestene fremstår som godt integrert i det daglige samarbeidet.

Samlet sett vurderes samarbeidet mellom skole og barnehage samt PPT, helsestasjon og barnevern om tidlig innsats for barn med særskilte behov, som delvis tilfredsstillende. Kommunen har kommet langt i å legge til rette for tverrfaglig samhandling, men **manglende formaliserte avtaler, fravær av faste møtefora for alle involverte parter** og ufullstendig implementering av BTI gjør at kriteriene ikke er fullt ut oppfylt. Det pågående BTI-arbeidet gir likevel et godt utgangspunkt for å etablere mer systematisk og helhetlig samarbeid i årene som kommer.

4 ANBEFALINGER

Kommunen bør:

- Sørge for at dokumentasjon fra kartlegginger av barn med læringsutfordringer i grunnskole og barnehage, samt tiltak og evalueringer av tiltakene, er tilgjengelig
- Sørge for å ha en samlet oversikt over barn det er bekymring for i grunnskolen
- Vurdere behov for faste tverrfaglige møtefora der skole, barnehage, PPT og barnevern deltar
- Sikre formalisering av samarbeid med PPT

KILDER

- PPT Vefsn: Notat om hva som skal avklares før eleven eventuelt henvises til PPT
- PPT Vefsn: «Tilrettelegging innenfor tilpasset opplæring, hva kan PP-tjenesten bistå med?»
- PPT Vefsn: Notat om saksgang for samarbeid skole og PPT
- «Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier», veileder, Helsedirektoratet
- TILSYNSRAPPORT fra barnehagemyndighet. Tilsynstema: Psykososialt barnehagemiljø. Grane kommunale barnehage 2025.
- Handlingsveileder for Bedre tverrfaglig innsats (BTI), Grane kommune
- Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) i Grane kommune - tidlig innsats og forebygging
- Årsplan barnehage 2025-26

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Tidlig innsats i barnehage og skole:

Barnehageloven § 1 fastsetter at barnehagen i samarbeid med hjemmet har som oppgave å ta vare på barnas behov for både omsorg og lek, samtidig som den fremmer læring og dannelse som fundament for en allsidig utvikling. Det legges videre vekt på at barnehagen skal engasjere i aktiviteter som stimulerer til skaperglede, undring og utforskertrang.

Barnehagen skal ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kontinuerlig observere og vurdere barns utvikling og læring. Dette innebærer å være oppmerksom på hvert enkelt barns progresjon og å indentifisere eventuelle utfordringer tidlig. Rammeplanen legger videre vekt på at barnehagens innhold skal tilpasses hvert enkelt barns behov og forutsetninger. Dette innebærer å utforme læringsaktiviteter som støtter barn med forskjellige behov og læringstempo. Tilpasning av det allmennpedagogiske tilbudet i barnehage innebærer at barnehagens pedagogiske innhold formidles på en måte som muliggjør deltakelse for alle barn. For noen barn kan behovet for tidlig innsats innebære at personalet jobber systematisk over en kortere eller lengre periode for å integrere barnet i meningsfullt fellesskap. Når det er indikasjoner på at et barns behov muligens ikke kan imøtekommes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, pålegges barnehagen et ansvar for å informere foreldrene om deres rettigheter.

Opplæringsloven § 11-1. Tilpassa opplæring

«Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at opplæringa er tilpassa, det vil seie at elevane får eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av føresetnader, og at alle skal

få utnytta og utvikla evnene sine. Lærebedrifta skal sørge for tilpassa opplæring for dei som har læretid i bedrift.»

Opplæringsloven § 11-2.Tilfredsstillande utbytte av opplæringa

«Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at lærarane følgjer med på utviklinga til elevane og melder frå til rektor dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skolen setje i verk eigna tiltak, jf. §§ 11-1 og 11-3.

Skolen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglane i §§ 11-4, 11-5 og 11-6.»

Opplæringsloven § 11-3.Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

«På 1. til 4. trinn skal kommunen sørge for at elevar som står i fare for ikkje å ha forventa progresjon i lesing, skrivning eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.»

Skolene er forpliktet etter opplæringsloven § 1-3 å tilpasse opplæringen til den enkelte elevs evner og forutsetninger. Tilpasset opplæring gjelder alle elever, lærlinger, lære kandidater og voksne. Å tilpasse opplæringen betyr å tilrettelegge for læring gjennom bruk av varierte vurderingsformer, læringsressurser, læringsarenaer og læringsaktiviteter slik at alle får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Tidlig innsats (endret til intensiv opplæring i ny opplæringslov) i skole innebærer å sette inn tiltak og gjøre tilpasninger i opplæringen så snart det er identifisert et behov for tilrettelegging hos en elev (utdanningsdirektoratet). Behovet for eventuelle tiltak og justeringen av opplæringen kan oppstå på et hvert trinn i utdanningsløpet, noe som gjør det særdeles viktig at lærere systematisk kartlegger elevers behov (opplæringsloven § 11 -1).

Opplæringsforskriften § 9-11.Undervegsvurdering i fag

«All vurdering som blir gjort før opplæringa er avslutta, er undervegsvurdering. Undervegsvurderinga i fag skal vere ein integrert del av opplæringa, og ho skal tene til å fremje læring, auke kompetansen i faga og gjere opplæringa betre tilpassa den enkelte. Undervegsvurderinga kan vere munnleg, skriftleg eller begge delar.

I undervegsvurderinga i fag skal elevar, lærlingar, lære kandidat og praksisbrevkandidat

- a. delta i vurderinga av sitt eige arbeid og reflektere over si eiga læring og faglege utvikling
- b. forstå kva dei skal lære, og kva som blir venta av dei
- c. få vite kva dei meistarar
- d. få rettleiing om korleis dei kan arbeide vidare for å auke kompetansen sin.

Undervegsvurderinga skal brukast til å vurdere om elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. opplæringslova § 11-2.

Elevar og lære kandidat som får individuelt tilrettelagd opplæring, skal ha undervegsvurdering ut frå måla i den individuelle opplæringsplanen som er utarbeidd for dei, jf. opplæringslova § 11-10.»

Utledelele revisjonskriterier:

Tidlig innsats i barnehage:

Barnehagen skal ha system for og dokumentasjon av

- kartlegging barnas utvikling
- tiltak dersom den avdekker utfordringer hos barn
- evaluering av iverksatte tiltak

Tidlig innsats i skole

Skolen skal ha system for og dokumentasjon av

- kartlegging elevenes utvikling
- tiltak dersom den avdekker utfordringer hos elever
- evaluering iverksatte tiltak

Problemstilling 2:

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4. Kommunens plikt til samarbeid og samordning:

«De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi pasienten eller brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.»

Ifølge veilederen «Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier» utgitt av Helsedirektoratet m.fl., bør kommunen etablere strukturer og ordninger som legger til rette for tverrsektorielt samarbeid. Dette innebærer blant annet å avklare ansvar, sikre felles målforståelse, og utvikle arenaer og rutiner for samhandling. Veilederen slår fast at:

«Kommunen bør etablere samarbeidsordninger for å sikre god koordinering mellom tjenestene.»

(Helsedirektoratet m.fl., kap. 2.2.1)

Videre pekes det på at gjensidig forståelse mellom aktørene er en forutsetning for effektivt samarbeid:

«Tjenestene må ha kunnskap om hverandres mandat, kompetanse og arbeidsmåter for å kunne samarbeide godt.»

(kap. 2.2.2)

Veilederen er ikke rettslig bindende, men den bygger på og konkretiserer plikter i flere sektorlover, herunder barnehageloven, opplæringsloven, barnevernloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Dermed representerer den anerkjent norm for god praksis på området

Kriterium:

- Kommunen bør ha etablert samarbeidsordninger for å sikre god koordinering mellom tjenestene og sørge for at tjenestene har kjennskap til hverandre.

Utleddning:

Opplæringsloven § 11-13: «Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal samarbeide med og støtte skolane i det førebyggjande arbeidet for å gi eit inkluderande opplæringstilbod til elevar som kan ha behov for tilrettelegging av opplæringa. Tenesta skal

- a. støtte og rettleie skolane i å greie ut behov for tilrettelegging av opplæringa og i å setje inn tiltak så tidleg som mogleg når det trengst

b. hjelpe til med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling slik at opplæringstilbudet blir så inkluderende og godt tilrettelagt som mogleg»

Barnevernsloven § 15-8.Samarbeid og samordning

«Barnevernstjenesten skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Barnevernstjenesten skal, i tillegg til å følge opp enkelte barn, samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteyterne slik at barnevernstjenesten og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.»

- PPT bør være jevnlig til stede og yte veiledning på sitt kompetanseområde til grunnskolen når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.
- Barnevernet bør være tilgjengelig for barnehager og skole for å bidra til samordning av tjenester når det er behov.
- Helsestasjonen bør være tilgjengelig for barnehagene når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.
- Skolehelsetjenesten bør være jevnlig til stede og tilgjengelig for skole når det gjelder å avdekke og sette inn tiltak ovenfor barn med utviklingsutfordringer og læringsutfordringer.

VEDLEGG 2 – ÅRSHJUL FOR VURDERING

8. Årshjul for vurdering 2024 – 2025

Måned	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni
Årsplaner	Frist 15.september									
Undereisvurdering / Læringssamtalen	Kontinuerlig ->									
Spesial pedagogiske tiltak	(Års-rapp)	Alle pedagoger og bameveileder gjør seg kjent med sakkyndig vurdering, vedtak, årsrapp., og IOP til de elevene de underviser							Års-rapport	IOP Vedtak
Særskilt språkoppl. / SNO	Kart. legg.	Vedtak			Kart. legg.				Kart. legg.	
Foreldremøter	Uke 36-37					Uke 7- 8				
Elevsamtaler	Uke 37-38						Uke 9+11			
Utviklingssamtaler		Uke 39+41						Uke 12-14		
Halvårsvurdering					X (20.01.25)					x
Sluttvurdering										2/6: 10.kl
Kartleggingsprøver * Carlsteen 2.-10.kl * Alle Teller 1.-10.kl eller andre tester (tentamen, årsprøver mellomtrinn)	Frist 15/9 X X				Frist 12/1	Frist 28/2				Frist 14 /6
Nasjonale kartleggingsprøver: - Lesing og regning 3. trinn		7.- 27. okt 3. trinn								
Nasjonale prøver - 5., 8. og 9.kl lesing - 5., 8. og 9.kl regn. - 5. og 8.kl eng.	Alle 3 trinn 2. 9.- 27.09	01.09 Frist for søknad om fritak fra NP 29.09. Frist for registrering av fritatt og ikke deltatt for alle prøvene. Frist for å vurdere og skåre åpne elevbesvarelser i nasjonale prøver i lesing og nasjonale prøver i lesing samisk.								
Eksamen 10. kl									Ca 20. mai	Ca 10. juni
Oppfølging drøfting team / klasselærere -> finne tiltak		Carl-steen, Alle teller	Nasj prøve 5.,8.,9.			Carl-steen Alle teller			NKart lesing, regn. 1.og 3.	

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no